

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ

Т.В. Гончарук,

студент 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Відчуження майна не завжди відбувається на платний засадах. Відносини, що виникають при безоплатному переданні майна у власність іншій особі, опосередковуються, зокрема, договором дарування.[1, 717]

За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність.

Правова природа будь-якого договору дарування визначена його метою. Мета договору безоплатне передання майна у власність іншій особі.

Юридичним наслідком укладення договору дарування є безповоротне припинення права власності у дарувальника на майно, що є предметом даного договору, та виникнення права власності на нього у обдаровуваної особи. Тобто правовою метою договору дарування є передача власником свого майна у власність іншої особи без отримання взаємної винагороди.

Виділяють: договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому (ст.723,724 ЦК України); договір дарування з обов'язком обдарованого на користь третьої особи (ст.725,726 ЦК України); договір про пожертву (ст. 729,730 ЦК України).

У ст. 717 ЦК договір дарування визначається як договір, за яким дарувальник передає або зобов'язується передати у майбутньому обдаровуваному безоплатно дарунок у власність, можна дійти висновку, що він має вважатися реальним, а за певних обставин — консенсуальним.

Договір дарування є реальним (крім такого його виду як договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому), оскільки права та обов'язки виникають у сторін з моменту прийняття дарунка обдаровуваним.

Договір дарування може мати ознаки консенсуальності у разі його укладення з обов'язком передати дарунок у майбутньому відповідно до вимог частин 1, 2 ст. 723 ЦК, які передбачають обов'язкове визначення у договорі предмета дарування та певного строку виконання такого обов'язку або настання відповідної відкладальної умови (див. коментар до ст. 723 ЦК).

Таким чином, консенсуальний договір дарування породжує зобов'язання, за яким дарувальник (боржник) має вчинити певну дію, зокрема передати майно, а обдаровуваний (кредитор) має право вимагати виконання цього обов'язку.

Договір вважається одностороннім, якщо одна сторона бере на себе обов'язки перед іншою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а інша сторона наділяється лише правом вимоги без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони.

Двостороннім є договір, коли правами та обов'язками наділені обидві сторони зобов'язання, що виникло з цього договору. Переважна більшість договорів у цивільному праві є двосторонніми (купівля-продаж, оренда, доручення, перевезення тощо).

Договір дарування завжди є безоплатним. Проте вимога дарувальника до обдаровуваного щодо вчинення певних дій майнового чи немайнового характеру, або утримання від таких дій, не позбавляє дарувальника можливості покласти такий обов'язок не відносно себе, а на користь третіх осіб.

Сторонами у договорі дарування можуть бути фізичні особи, юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади.

Згідно до ЦК України дарувальник, якщо йому відомо про недоліки речі, або особливих її властивостей, зобов'язаний повідомити про недоліки речі. Одарований має право в будь-який час до прийняття подарунка, відмовитися від нього.

Ст. 718 ЦК України предметом договору дарування можуть бути рухомі речі, в томі числі й гроші, цінні папери, а також нерухомі речі.

Подарунком можуть бути майнові права, якими дарувальник володіє або які можуть виникнути у нього в майбутньому.

Предметом договору дарування може бути будь-яке майно, не вилучене з обігу і яке може бути у власності особи, якій воно дарується (предмети домашнього побуту, гроші, житловий будинок, квартира, автомобіль, тощо).[2, 404]

З урахуванням положень цивільного законодавства України можна дійти висновку, що *сутнісними ознаками договору дарування* можна визнати:

- 1.безоплатність договору дарування;*
- 2.збільшення майна обдаровуваного;*
- 3.зменшення майна дарувальника.*
- 4.вичерпний перелік способів дарування.*

Інші ознаки договору дарування (безстроковість договору, безповоротність переходу прав тощо) мають додатковий, а не обов'язковий характер і можуть мати місце або бути відсутніми в залежності від конкретних відносин між сторонами.

Поєднання вказаних сутнісних ознак договору дарування надає можливість розглядати його як самостійний вид договору серед договорів, які за своєю типовою належністю визначаються як договори про передання майна у власність. При цьому вирішальною ознакою, яка і слугує підставою видової самостійності договору дарування є безоплатність відносин сторін.[3,49]

Договір дарування займає значне місце у системі підстав виникнення цивільних прав і обов'язків, належить цивільно-правовому договору, який є основною правовою формою, що опосередковує рух цивільного обороту: переміщення матеріальних цінностей і надання послуг, а також досить важливий інститут цивільного права, який був і є актуальним з позиції його дослідження, розвитку та вдосконалення, оскільки стосується майнових інтересів людини.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 ч./ За заг. ред. Я. М. Шевченко. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. - Ч. 2. - 896 с.
2. Цивільне право України (в запитаннях та відповідях): Навчальний посібник. Видання третє, перероблене та доповнене / За ред.. Харитонова Є.О., Дрішлюка А.І., Калітенко О.М. – Х.: ТОВ «Одісей», 2005. – 576с.
3. Ісаєв А. М. Договір дарування за цивільним кодексом України. С. 49

Науковий керівник: О.В. Розгон